

ТВОРЧЕСКИ МЕТОДИ И ПРИНЦИПИ ЗА ПРЕНОС НА ИДЕИ И ЕСТЕТИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОТ АБСТРАКТНОТО ИЗКУСТВО В МОДАТА

ас. д-р Татяна Колева Христова

Югозападен университет "Неофит Рилски"- Благоевград,
катедра "Изобразително изкуство", ул. "Стефан Стамболов" 66,
2700 Благоевград, България
e-mail: tatiyna@abv.bg

РЕЗЮМЕ

В разработката е направено проучване и анализ на стиловите особености на абстрактното изкуство. Поставен е акцент върху извличането на основните характеристики и връзките на взаимодействие между абстрактното изкуството и модата в съвременната европейска и световна култура. Очертани са пътищата на пренос на идеи и естетически характеристики от едната област в другата. Представени са основните етапи на трансфериране и преобразуване, методите на претворяване и разпознаване. Представени са пътищата за реализиране на идеи които да послужат при обучението на студентите от Факултета по изкуства.

Ключови думи: абстрактно изкуство, мода, изобразително изкуство

CREATIVE METHODS AND PRINCIPLES OF TRANSFER OF IDEAS AND AESTHETIC CHARACTERISTICS FROM ABSTRACT ART IN FASHION

Tatyana Koleva Hristova

South-West University "Neofit Rilski",
Department of Fine Art, 66 Steran Stambolov Str.,
2700 Blagoevgrad, Bulgaria
e-mail: tatiyna@swu.bg

ABSTRACT

A study and analysis of the style news was made in the development. Outlines can be used to transfer and transform ideas and aesthetic characteristics from abstract art into fashion and vice versa. Statistical purposes to help create new experimental research work for students in the artistic design of clothing inspired by abstract art.

Keywords: abstract art, fashion, fine arts

Въведение

За да се изведат методите за взаимстване и пренос на идеи и естетически характеристики от абстрактното изобразителното изкуство в модата, е необходимо да се разгледат стиловите особености в изкуство по отношение на функционалното си предназначение, технологично изпълнение, специфика на материала и др. Трябва да се обърне внимание на посланието и на философията, която изповядва течението. По този начин ще можем да разкрием огромното разнообразие от форми на проявление в изкуството и равнищата на взаимодействие на тези два културни свята - мода и изкуство.

Днес, изискванията за качеството на образование и придобиването на нови и актуални знания и умения, прави немислимо обучението на студентите по "Мода" без познания в областта на съвременните процеси и тенденции в изобразителното изкуство. В теорията и практиката в тези области няма изведена методика за преподаване, правила и методи за осъществяване на тези взаимодействия.

Това, което ме подтикна да изследвам модата в тази посока, е бързо развиващата се среда, в която живеем, както и настъпващите нови арт явления и модни инспирации, нови философии, възгледи, нови технологии, изключителната мобилност и непрекъснатата смяна на стилове и моди, както и на еkleктичното сливане между различните течения, явления и направления в изкуството. Паралелното обучение в тези две научни области, би способствало за създаването на нови творчески инвенции. Това е така, защото формите в изкуството имат склонността да живеят в модата. Процесите на развитие в изобразителното изкуство и в модата в съвременната европейска и световна култура, бележат нови етапи на взаимодействие и влияния. Ето защо, те трябва да бъдат проучвани. Изследването им, би допринесло за разкриването на една неразделна симбиоза, за която свидетелстват десетките колаборации между дизайнери и художници. Сред тях са: Миучи Прада и Кристоф Шемил; Матю Милър и Караваджо; Елза Скиапарели и Салвадор Дали, Марсел Вертис; Ив Сен Лоран и Пийт Мондриан, Александър Мурет; Диор и Марк Куин; Гучи и Тревър Андрю; Раф Симънс и Робърт Мейпълтоп; Исей Мияке и Кристоф Кулиг и мн. др.

Цел

Целта на статията е да направи разпознаваеми основните характеристики на абстрактното изкуство и по този начин да спомогне за създаването на нови експериментални изследователски работи на студентите при художественото проектиране на облекла, инспирирани от абстрактното изкуство.

Изложение

Абстрактното изкуството е изключително разпознаваемо, има характерни признаци и неповторими проявления. Но това, че то участва в стилистиката на облеклото, не означава, че облеклото автоматично става произведение на изкуството. Само Висшата мода е способна да го въздигне на този пиедестал и то благодарение на ръчния труд и умения на дизайнера.

Художествената форма в изкуството е израз на стойността на майсторството на твореца, в зависимост от степента на оригиналност на художествения процес. Не винаги художествената форма може да се разглежда като твърда, рационална, строго детерминирана система, която е базирана на човешкия талант. По-скоро би трябвало да се гледа на нея, като на отворена система, която е неповторима и уникална, не подлежаща на формализиране и чийто елементи са в динамично взаимодействие помежду си. Всяка една художествено изработена вещ, съдържа в себе си смисъла на човешката самоизява, която изгражда човека като културно същество, като субект на културнообразуваща активност - създател на ценности и норми. Интерпретативността е неотделима характеристика и начин на съществуване на произведението на изкуството. Всяка нова интерпретация е събитие в живота на художественото произведение [1].

В "Концептуалната тенденция в съвременното изкуство", се открива още една от съществените връзки между изкуството и модата - тяхната преходност. Според Орлин Дворянов, изкуството се ориентира към настоящето и бъдещето, като се впуска преди всичко в търсене и експериментиране. Посоките на неговото търсене оформят тенденции, които лансират идеята за "преходността на изкуството" [2]. Интересно е твърдението в тази посока и на Теодор Адорно, според който, въпреки своята комерсиална манипулируемост, модата прониква дълбоко в художестве-

ните творби. Тя е една от фигурите, чрез която се активизира историческото движение на сетивността, както и това на художествените произведения, чрез минимални скрити в себе си черти. Въпреки противопоставянето на изкуството с модата, то не остава чуждо на светските процеси. Нали още Хегел бе казал на едно от най-великолепните места в естетиката си, че задачата на изкуството е да усвоява чуждото, а модата - едно от многобройните проявления на чуждото - също подлежи на интегриране в художествената тъкан на изкуството. Това има активизиращо въздействие за самото изкуство. Това е така, защото и статутът на изкуството се е променил в смисъл, че то е отворено за модните тенденции на епохата. А епохата е отворена за новото, различното, красивото и въздействащото, което е присъщо за облеклото и неговите характеристики. Вече ще можем да говорим за мода и в изкуството - тази сакрализирана област на човешкия дух! Та нали мисията на изкуството е да очовечева и възпитава. Модата и изкуството са не просто лукс, украса, средство за наслада и удоволствие, за демонстрация на благополучие и престиж. Те се създават, за да бъдат гледани, споделяни и оценявани, заради себе си [3].

Сюжетите в изобразителното изкуство и в модата се преплитат все повече. Забелязва се един нов начин на възприемане на творчеството, на интересите, на нуждите на изкуството. Много от дизайнерите преди да осъществят своите проекти, правят задълбочени теоретични проучвания на периода от изкуството и съпътстващите го характеристики, с цел да улеснят творческата си дейност. Тенденцията към завръщане в минали епохи и стилове, характерна за днешния ден, води до заимстване на идеи от картините на художниците от миналото. Например: "За Бала на лунната пътека, който дава съпругата на виконт Дьо Ноай - Мари Лор дьо Ноай през 1951 г., черпи вдъхновение от картината на Е. Мане "Барът на Фоли Бержер" и пресъздава тоалета на изобразената в центъра на платното съдържателка на бара - черно елече, украсено с дантели, и дълга

права пола с турнюр". Бъдещата кралица Елизабет и по-малката ѝ сестра принцеса Маргарет са очаровани от прелестта на роклите, направени от Кристиан Диор, в които те откриват нещо от красотата на картините на Генсбъроу и Веласкес. Може би през XXI век ще зачестят възпроизвежданията на шедьоврите от живописца върху дрехите на хората?" [4]. През десетилетията много от облеклата на Юбер Дьо Живанши са красиво бродирани от прочутия майстор Лъосаж, а други са вдъхновени от творчеството на Анри Матис, Жорж Брак, Хуан Миро - от най-известните им картини, от въздействащите им багри.

Абстрактното изкуство, както всяко едно културно течение в изобразителното изкуство има маркирани основни цел, идеи и принципи, свой колорит, предпочитани типове, начин на композиране, стилизиране, изразяване, свои сюжети, форми и начин на изпълнение. Изкуството е навсякъде около нас, но и вътре в нас - то е част от нашето мислене, душевност и култура, отразено във външния ни вид. Тези характеристики на съвременната личност са най-вече присъщи за творците, тъй като те притежават изтънчена чувствителност и най-често са носители на новото.

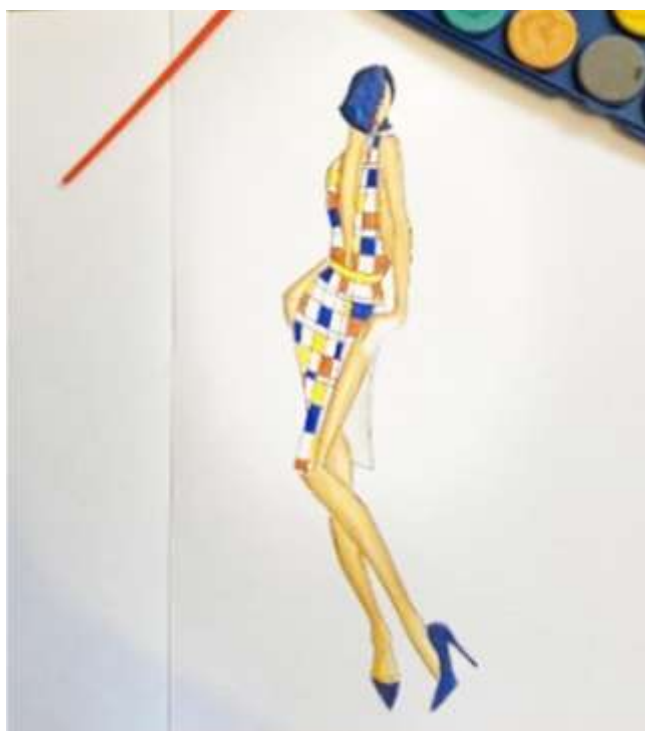
Най-характерните стилови особености на абстракционизма са откъснатостта от реалната фигуративност, акцент върху хармонията на цветовете, стилизацията на формите, носещи разнообразни индивидуални асоциации, въздействащи върху емоциите. Абстрактното изкуство налага свой собствен изказ, като прилага нови нетрадиционни материали, търси въздействащи визуални ефекти. Още през 50-те години на XX век се появяват дрехи с абстрактна, овална форма, балонобразна кройка, създадени от Кристобал Баленсиага. Според Бенаим, стилът Мондриан е точна илюстрация на времето на шейсетте години. Моделиерът не облича тялото с дадена картина, а раздвижва картината върху тялото. В това се състои цялата разлика. Сен Лоран пресича роклите си с черни линии, създавайки уравновесени плоскости [5].

а)

б)

в)

Изображение 1 а), б), в)

Модни скици на дизайнерката Моника Станева, вдъхновени от Пийт Мондриан, IV курс, специалност "Мода", ЮЗУ "Неофит Рилски", Благоевград, 2020 г.

Според Йонко Бонов всяка абстрактна колекция носи в себе си собствен дух, послание, индивидуалност и оригиналност. В наши дни абстрактното изкуство продължава своята мисия, провокирайки с естетиката си, следвайки своите правила. Абстрактното изкуство е духовен полет в свободното пространство на цветовите композиции, на безумно смелите и разнообразни съчетания на цветовете в тях. Всяко абстрактно произведение, със своите колоритни петна, пастьозни и велатурни мазки, плътни изразителни линии, стичане на боя, драматично отстоява себе си [6]. Целта е зрителите да усетят наслада от цветовете, да освободят асоциациите и емоциите си. От особено значение е и изследването на свойството на цветовете и въздействието им върху психиката на хората. На тази база се очертава емоционално-естетическото въздействие на живописца [7]. Мотото "Цветовете като философия" е една творческа идея при създаването на колекциите на Бенетон. Те създават колекции, в които се предлагат дрехи в 15 цвята. Цветовият спектър се променя всяка година и се адаптира към най-новите тенденции. Абстрактни десени присъстват и в колекциите на Емилио Пучи, както и копринени шалове и блузи с геометрични форми.

Е. Благова и Б. Пълева, успешно прилагат графичните софтуерни продукти Twister Brush и Силует Дизайн за автоматизирано художествено проектиране и конструиране на облекла. Графичните програми позволяват лесно и бързо, модифициране, както и голям брой варианти на скици с различно цветово съчетание. Създаването на дву- и триизмерни изображения, позволява лесна промяна на форма, цветово съчетание и силует. Осигурява се възможност за изследване на визуалното възприятие при съчетание на цветовете [8].

В абстрактния илюзионизъм формите и мазките, положени върху платното, са оптически разделени чрез различни илюзорни похвати (хвърлени сенки, които сякаш плават над повърхността на картината). Неговите стилови особености създават чудесни възможности за десени за платове с богато цветово разнообразие и форми. Могат да се използват чисти или смесени цветове. Част от мотивите (○ ▲ □), прилагани в това направление на изкуството,

можем да срещнем и в декорациите на българското национално облекло. Друг такъв пример е мултикултурната мода (стилна комбинация от Изтока и Запада) на Кензо Такада. Вдъхновен от фолклора на целия свят, той смесва цветове, стилове, десени и платове, създавайки свой уникален почерк.

При абстрактния експресионизъм най-характерна е новата техника на изобразяване, чрез която се получава неочакван, случаен ефект при прилагането ѝ. Типичен пример е техниката на Джаксън Полък - разстила платното си на пода и залива, капе или хвърля върху него боя. По този начин се получават много причудливи и неповторими форми. Подобни техники се прилагат и в дизайна, като например техниката батик, където се получават случайни платна от връзването и нагъването на плата.

Много са възможностите, които ни предоставя абстрактното изкуство за творческа интерпретация. Примерна задача за самостоятелна работа е да се направи модел на облекло повлияно от абстрактното изкуство, като: Първо - заимствате абстрактно произведение и го претворите в десен за плат, шампа или печат; Второ - като изработите свой проект на абстрактна композиция, която да внедрите в части от облеклото.

Също така, можете да направите проект на бижута и аксесоари инспирирани от абстрактното изкуство. На *Изображение 1 а), б), в)* са представени учебни работи по темата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Разкривайки същността и влиянията между абстрактното изобразителното изкуство и модата, очертавайки пътищата и механизмите на взаимодействие и влияния, предлагайки методика на обучението с нагледни материали и типични примери, би допринесло за повишаване качеството на обучение на студентите. Ще им помогне да натрупат знания и умения да разпознават и идентифицират признаците на проявление на явленията и процесите в изкуството, да ги подплатяват с нови творчески идеи и да ги реализират чрез изпълнение на практически задачи.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- [1] Велев, Е. Постмодерна информационна среда и съвременно изкуство. С.: За буквите - О писменехъ", 2010. 24-32 с.
- [2] Дворянов, О. Концептуалната тенденция в съвременното изкуство. С.: Веда Словена, 2003. 186 с.
- [3] Хоркхаймер М; Т. Адорно. Диалектика на просвещението. С.: ГАЛ - ИКО, 1997.
- [4] Стойков, Л. Модата от Нефертити до топмоделите. С.: Амбелино арт, 1994. 74 с.
- [5] Бенаим, Л. Ив Сен Лоран /Библиография/. С.: Колибри, 2011. 110-111 с.
- [6] Бонов, Й. Война на проникновена метаморфичност на цветовете. // сп. Арх и Арт Форум, 22.03 - 29.03.2012, XXI, бр.12/1034
- [7] Лисийска, З; Т. Христова. Светлината и цветът в изобразителното изкуство и дизайна. Благоевград: Бон, 2015.
- [8] Благова Е., Пълева- Кадийска Бл., Художествено проектиране и конструиране на облекла с CAD/CAM системи, Научна сесия по проект "Основи на изследователското обучение във висшето училище", Югозападен университет "Неофит Рилски", Благоевград, 27 Октомври 2017 г.